

Dr. H.F. Kohlbrugge

Tekst: 2 KORINTHE 3 vers 17.

De Heere nu is de Geest; en waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid.

Velen onder u gaan nog daarheen met een kwaad geweten. Zij horen de prediking wel, de liefelijke stem van het Evangelie. Deze stem is ook wel in hun oren welluidend; zij zouden met minder dan zij horen ook niet tevreden zijn. Zij belijden ook, dat het de waarheid is: "De mens niets, God is het alleen. Niet ons, niet ons, maar uw Naam geef eer!" En nochtans kunnen zij zich met hun hart niet verlaten op het heil, dat de Heere voor hen zo goed gefundeerd heeft. Wat is daarvan de oorzaak? Is het niet dit, dat de mens zichzelf in het licht staat, dat hij op zichzelf ziet en niet op Dien, in Wie alleen al zijn heil is? Waarom echter ziet de mens niet op Dien, in Wie al zijn heil is? Ach, hij is voortdurend werkzaam met de wet der zonde en des doods. Hij is altoos bezig met het "doe dat", om zich van de zonde los te werken, en hij zinkt er met het "doe dat" al dieper en dieper in. Hij zoekt gestadig het een of ander, om zich van de dood, die hij in zijn leden en in het diepste van zijn binnenste voelt, te bevrijden, en de strikken en banden des doods omsluiten hem te vaster. Hij geeft zichzelf allerlei voorschriften, hoe het zijn moet, en in de menigvuldige wegen, die hij gaat, mat hij zich al meer en meer af met allerlei werken, zodat hij ten laatste niet meer weet, hoe hij het heeft, en zou er wel alles aan willen geven, indien hij niet gedurig nog enigszins hoopte, dat het hem ten lange leste toch met zijn werk, met zijn "doe dat" zou gelukken. Inmiddels is hij niet gezond, en hij voelt het. Hij is half dood, half levend; half gelovig, half ongelovig; half gelooft hij, dat het ten laatste toch goed uitkomen zal, en half tast hij bij heldere middag in de duisternis rond. Waar moet dat op uitlopen?

Menigeen onder u zou ik toewensen, dat hem de nood overviel, niet zozeer daarom, omdat hij niets in zich vinden kan, maar daarom, omdat hij niet gelooft. Waar het oprecht toegaat, daar moge de angst vanwege de zonde bij de mens groot zijn, de angst is daar nog groter, dat hem het geloof zou benomen worden, terwijl alle machten der hel er op uit zijn, dat de mens bij al het gevoel van zijn verlorenheid toch maar niet vasthoude aan hetgeen geschreven staat. Mochten velen onder ulieden bij zichzelf eens ernstig overwegen, dat de Heere gezegd heeft: "*Die niet gelooft, zal verdoemd worden.*" Men wiegt zichzelf in slaap met de gedachte: "ik ben weliswaar nog niets, maar het zal toch wel eens komen." Nee, deze gedachte vervulle veelmeer ons hart: "Ik weet de dag mijns doods niet, en of ik kan of niet: ik moet geloven." Al de geboden Gods, ofschoon men ze ook miljoenen maal overtreden heeft, worden tezamen op het gruwelijkst daardoor overtreden, dat men denkt: "ik zal het beter maken", in plaats van dat men gelooft. Men wordt niet vrij van het kwade geweten, zolang men, ofschoon men niets bij zichzelf vindt, toch altijd weer het geestelijke in zichzelf zoekt. Veelmeer zult gij u daar gedurig bestraft zien, en bij elke bestraffing opnieuw denken: "Ik zal goed zijn, als mijn werk maar eerst eens recht goed is"; zo zult u dan altoos de werken zoeken te verbeteren. Dat geeft echter geen vrede, men voelt dat wel; men komt daarbij niet tot het licht, daarvan wordt men wel overtuigd. Men wil werken doen, en men laat het halverwege zitten; men wil

geestelijk worden, maar men wordt het niet. Waarom niet? Omdat men voor het geloof terugdeinst, alsof het geloof iemand zou kunnen bedriegen. Maar het geloof, dat van zichzelf af en alleen op de Heere ziet en Hem erkent voor hetgeen Hij is, dat geloof kan de mens niet bedriegen. Ik wil ulieden in dit uur de grond aanwijzen, waarom zo'n geloof niet bedriegt.

Terwijl ik de opmerking gemaakt heb, dat het geloof, hetwelk van zichzelf af en alleen op de Heere ziet, iemand niet bedriegt, leg ik aan deze opmerking ten grondslag de voorgelezen Apostolische woorden, want daarin liggen de volgende waarheden opgesloten:

1. Alle vertrouwen, dat de mens op het "doe dat" stelt, bedriegt hem; want hij is vlees, en de Wet is Geest.
2. Alle vertrouwen, dat de mens op Christus vestigt, bedriegt hem niet; want Christus is datgene wat de Wet is, wil en bedoelt.
3. Elke beweging van de mens, die zijn vertrouwen niet op Christus stelt, is een gedwongen beweging en daarom mislukt; daarentegen deelt Christus Zijn Geest aan diegene mede, die hun vertrouwen op Hem stellen, zodat zij zich vrij kunnen bewegen, en niet te schande worden, hoe zij zich ook bewegen.

I.

Alle vertrouwen, dat de mens op het "doe dat" stelt, bedriegt hem. Dit is duidelijk uit de woorden: "*De Heere is de Geest.*" Immers daaruit zien wij, dat de Wet op tweeërlei wijze op te vatten is, te weten als een wet en een *verbond der letter*, en als een Wet en een *verbond des Geestes*. Als een wet der letter geeft zij slechts de kennis der zonde en brengt de dood; als een Wet des Geestes geeft zij vrijheid van zonde en dood, geeft een goed geweten, en bijgevolg een goed vertrouwen op God en Zijn genade, ook een gewisse hoop des eeuwige levens, en een bewustzijn, dat de werken, die men doet, in God gedaan zijn. Dewijl nu echter de letter de dood brengt, en alleen de Geest levend maakt, zo is het openbaar, dat de mens met de letter, met het "doe dat" zich de dood werkt, en bijgevolg zichzelf bedriegt, wanneer hij zich op het "doe dat" verlaat; want hij hoopt het leven met zijn "doe dat" te vinden, en hij vindt de dood. Wie van ons zet nu echter zijn vertrouwen niet op datgene wat hij doet, gedaan heeft of doen zal?

Ik meen, dat de zelfbeproeving in dit stuk zo moeilijk niet is. Wat doet de mens, als hij overtuigd wordt, dat hij dit en dat niet heeft? Buigt hij zich, verootmoedigt hij zich onder zo'n bestraffing, en zoekt hij genade te hebben in de ogen Gods, zonder enige verdienste? Grijpt hij zulke genade aan, of wil hij de bestraffing daarmee ontwijken, dat hij voor en na overlegt, hoe hij het "doe dat" zal aangrijpen, en legt hij er zich voorts op toe, om zulks tot stand te brengen, opdat op hem toch maar niets aan te merken zij, en hij er ten laatste de eer van hebbe: "Wat de Heere gezegd heeft, dat ik doen moest, dat heb ik gedaan?" De mens weet zeer goed, dat, om zalig te worden, de goede werken er moeten zijn, niet omdat zij de zaligheid verdienen, maar omdat zij mede tot het leven behoren; nu zoekt hij ze echter bij zichzelf, om zich van het eeuwige leven te verzekeren; daarmee toont de mens, dat hij op het "doe dat" zich verlaat. Wanneer hij iets in eigen hand vindt, dan is hij gerust en tevreden; vindt hij daarentegen niets, dan dwaalt hij rond, als een schaap zonder herder. Zo is men druk bezig, om zijn vertrouwen op het "doe dat" te stellen. Dat de mens zijn vertrouwen op het "doe dat" bouwt, openbaart hij bijzonder daarin, dat hij zijn vijandschap toont tegen dengene, die hem daarvan overtuigd heeft, dat hij zich op het "doe dat" verlaat, of daarin, dat hem ogenblikkelijk alle grond ontzinkt, waarop hij tot hiertoe gebouwd had. Wie van ulieden deze kentekenen bij zich bevindt, die loochene het voor zichzelf niet langer, dat hij zich op het "doe dat" verlaat; want het komt anders bij de mens moeilijk tot deze bekentenis, dat hij met werken omgaat, dat het met hem is gelijk met de Joden, die hun zaligheid zochten als uit werken der wet. Want zoomin als een dief, schoon hij ook toestemt, dat hij gestolen heeft, weten wil, dat hij derhalve een dief is, zoomin willen wij, schoon wij ook erkennen, dat wij het leven in eigen hand zoeken, het weten, dat wij daarmee

bewijzen, dat wij ons vertrouwen op het "doe dat" stellen. Want dit, dat wij ons vertrouwen op het "doe dat" stellen, openbaart zich niet zo, dat het steeds als met handen te tasten is, het laat zich veeleer van meet af menigmaal moeilijk onderkennen; immers het arglistige hart des mensen weet zich in elk opzicht achter de leer van "zaligworden uit genade" te verbergen, en zal zich daarom (enkele gevallen uitgezonderd) Er wel voor wachten, om er openlijk voor uit te komen: "wat ik doe, dat doe ik, opdat ik er de hemel mede verdien, en wat ik mij beijver, dat beijver ik mij, om daarin een zeker houvast te hebben voor de eeuwigheid." Met de mond belijdt men wel: "Christus is het alleen"; maar men verraadt met zijnen handel en wandel, met al zijn uitlatingen, dat men zich met het hart niet verlaat op Hem, die God uit doden heeft opgewekt, maar op een vroomheid, waarmee men te schande is geworden, die men echter herwinnen wil; en men gelooft niet, en kan niet geloven, omdat men deze vroomheid eerst weer wil terughebben. Eerst moet men het werk weer goed gemaakt hebben, en dan wil men geloven Dit nu is: zijn vertrouwen op het "doe dat" zetten, het moge nu daarbij grof of fijn toegaan, en daarvan heb ik gezegd, dat het de mens bedriegt. Want God heeft gezegd, dat Hij Zijn eer aan geen ander zal geven, en dat Hij de afgoderij zal bezoeken; nu is dat afgoderij: dat men zijn vertrouwen op het "doe dat" stelt; want dat is niets anders, dan in plaats van de enige waren God, Die Zich in Zijn woord heeft geopenbaard, of naast Denzelven iets anders uitdenken of hebben, waarop de mens zijn vertrouwen zet.

Daarom is het oordeel Gods wakker over een mens, die zich met het "doe dat" voor het gericht wil behoeden; en hij zal zich bedriegen, omdat hij nooit tot stand brengt, wat hij met zijn "doe dat" meent tot stand te zullen brengen, ofschoon hij ook voorgeeft, dat hij het in het geloof doet. Want of de mens al veel van geloof spreekt, zodra hij denkt: ik heb het geloof toch niet voor niets, ik moet mij nu op de werken toelagen, nu moet ik dit of dat werk aanvangen Gode ter eer, zo is de mens werkzaam, hij is iets geworden, nu moet hij iets doen. Zo is dan het vlees bedrijvig, zoekt het "doe dat" op, waar het dat maar kan, maar bedriegt zich, omdat vlees niet weet, waaraan het de hand slaat. Het vlees toch slaat de hand aan de Wet Gods, aan een Wet, die zich niet naar de letter wil laten oordelen of uitleggen, en die zo weinig tevreden is met de nakoming van de letter, van het gebod, als dat door vlees, onder welk voorwendsel dan ook, geschiedt moet, dat zij veelmeer zo'n doen verafschuwt, het voor een gruwel houdt en hard moet bestraffen, omdat het van de zijde des vleses niets is dan huichelarij, omdat vlees nimmer de Wet zoekt, maar steeds zichzelf, om zichzelf zalig te maken ten koste van de Wet. De Wet is uit de Heilige Geest; daarom is alles Geest, wat aan de Wet is; daarom kan ook alleen de Heilige Geest daarmee regeren, werken en heersen; kan ook alleen haar uitleggen, zoals zij wil uitgelegd zijn; kan haar ook alleen volbrengen door een mens, zoals zij moet volbracht zijn. De Heilige Geest zal Zich dit ambt niet laten ontnemen, anders ging het nooit goed. Daarom zal alle vlees zich moeten áfarbeiden, zich zelf te schande en teniet maken, zich jammerlijk bedriegen en van al zijn werken niets hebben, hetzij dit vlees vroom of goddeloos, gelovig of ongelovig moge heten. Vlees kan alleen de Wet beledigen, maar nimmer dat daarstellen, wat des Geestes is, en wel daarom niet, omdat vlees "vlees" is en blijft.

II.

Wij hebben daarom een anderen grond nodig, waarop wij ons verlaten kunnen, namelijk Christus, en alle vertrouwen, dat de mens op Christus vestigt, bedriegt hem niet; want Christus is wat de Wet is, wil en bedoelt. Het is toch opmerkelijk, hoe wij mensen het voortdurend in onszelf zoeken. Velen van u menen omdat zij bekeerd zijn, omdat zij wedergeboren, omdat zij gelovig zijn, omdat zij kinderen Gods geworden zijn, zo hebben zij Christus reeds lang achter de rug, zij zijn reeds lang in de derde periode, in de heiligmaking, en alreeds mannen van betekenis geworden in het Koninkrijk Gods; maar het schip heeft zich op een zandbank vastgezet, en wil niet meer voorwaarts. Het gaat anders toe, dan zij zich hebben voorgesteld; zij zijn niet meer op hun gemak, zij zoeken naar allerlei kentekenen van de genadestaat, naar allerlei wat vrucht des Geestes moet zijn, maar zij worden steeds leger en leger; zij zouden het nu en dan met het "doe dat" willen beproeven, maar het mislukt alles; zij zien zich in alles bedrogen, alles breekt hun af als ijs. Zulken moesten eens bij zichzelf overwegen, waar toe zij dan eigenlijk bekeerd, wedergeboren en

kinderen Gods geworden zijn; toch zeker niet daartoe, om zich te versterke in de verkeerde wegen, die zij met hun verstand hebben ingeslagen; zij moesten eens luisteren naar de ernstige woorden des Heeren: "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan, Mij, de Springader des levenden waters hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden." (Jer. 2:13) Want zulke tweevoudige zonde doet des Heeren volk nog, als het meent, dat het Christus reeds achter de rug heeft, en dat het, dewijl het gelooft, nu voortaan daarop heeft te zinnen, hoe het zichzelf het best versieren zal met allerlei goede werken en een geestelijke zin, hoezeer men daarbij ook voorgeeft, dat dit geschiedt niet tot eigen lof, maar tot lofprijzing Gods. Christus is de levende Springader van alle heil, van alle leven en zaligheid, mitsdien ook de levende Bronwel van alle Godzaligheid, van allen geestelijke zin, van alle goede werken, van alle vrucht des Geestes, zodat men uit deze Bron heeft te putten, uit Hem heeft te nemen genade voor genade. Van Hem stroomt Heilige Geest en alle overvloed af. (Joh. 10: 11)

Wie nu bekeerd, wedergeboren, uitverkoren en een kind Gods geworden is, die is het daartoe geworden, opdat hij zich toch volstrekt niet hier en daar bakken uithouwe, gebroken bakken, die geen water geven, maar opdat hij bij de levende Bron blijve, van die Bron niet afa, veelmeer ook anderen deze Bron aanprijze. Wie echter tot de levende Bron komt, die gaat niet vol daarheen, maar met een dorstig hart en met een ledig vat; en wie de levende Bron prijst, die prijst niet het water, dat hij in zich heeft, nog minder zichzelf, omdat hij het water in zich heeft, maar hij prijst de levende Bron, het water, dat in de Bronwel is. Want alleen zo kan hij van het water voortdurend vervuld, verkwikt en gesterkt worden, opdat hij genezen zij aan alle Zijn leden, en iedere ziekte verdreven zij. Daarom moet gij u voor alles op Christus verlaten, Hem alleen erkennen voor datgene, waartoe Hij ons van God geworden is, zo zult gij u in geen dele bedrogen vinden; want Hij is alleen de rechte Man, Die het verstaat met de Wet om te gaan en die Wet ook in u te vervullen, zoals zij moet vervuld zijn.

Houdt dit als waarheid vast, dat Hij de enige Mens in genade is, die God ons tot een Christus gegeven heeft, en heeft Hem rijkelijk toegerust met alle gaven; gelijk de Profeet betuigt: "Gij hebt rechtvaardigheid liefgehad en ongerechtigheid gehaat; daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met olie der vreugde boven Uw medegenoten" (Psalm 45: 3). Hoe ledig ook in onszelf, in Hem zijn wij met alle volheid vervuld, zodat alles, wat tot het leven en de Godzaligheid nodig is, wel op Zijn tijd bij de hand zal zijn. Wij hebben daarnaar niet te vragen, wat wij aan ons of in ons vinden, maar daarnaar wat Hij is, en wat wij in Hem voor God zijn en hebben. Dat is Gode aangenaam, Die alleen dan van ons wil weten, wanneer wij Zijn Christus erkennen als onze gerechtigheid en wijsheid. Dan zal God ons ook rijkelijk toerusten, naar onze behoeften, uit de overvloeiende volheid van Christus, wanneer wij alleen in Hem de zalving erkennen en Hem de kroon laten; dat wij Hem in waarheid als onze Koning huldigen en Hem alle eer toebrengen, dat Hij het alleen is, Die ons in onze armoede alles rijkelijk laat toevloeien uit zijn schatten. Zo'n erkenning van Christus, en zo'n verlaten op Hem zal niemand ooit bedriegen. Daarom schrijft de Apostel: "De Heere is de Geest." Onze Heere namelijk, Die ons Zichzelf tot een eigendom heeft gekocht met Zijn bloed; Hij is ons al dat, wat de Wet naar de Heilige Geest is, wil en bedoelt. De in- en uitwendige gerechtigheid, de in- en uitwendige heiligheid, welke de Wet vordert, dat alles is ons de Heere. Goede werken, vrucht des Geestes, al wat tot het leven en de Godzaligheid behoort, zoals het er naar de geestelijke zin der Wet moet zijn, dat alles is ons de Heere! Hij, de Heere, is de Geest. De Wet wil Geest, omdat zij Godes is, Die Geest is. De Wet kan en mag zich met vlees, met ons, in geen dele inlaten. Hoe zouden wij der Wet "Geest" aanbrengen? De Geest kan uit het vlees niet voortkomen. Derhalve moeten wij het goed verstaan, dat de Wet de Geest wil, uit welke de Wet is voortgekomen. Die is echter bij ons niet, bij ons is de letter, altoos de letter, of wij het willen weten, of niet. Wij beoordelen, verklaren, doen en drijven ook voortdurend alles naar de letter en blijven in de letter hangen. Christus echter is niet letter Christus is de Geest, zodat wij alleen de Geest hebben, welke de Wet wil, wanneer wij Christus hebben, wanneer het hart tot Hem zich heeft gekeerd. Wij, die in de letter blijven hangen, kunnen niet anders dan onszelf en anderen verdoemen, omdat wij vleselijk oordelen, en daar is nooit iets, dat overeenkomstig de letter is, zo is er dan verdoeming; de Geest evenwel, uit welke de Wet is, is niet verdoeming, maar liefde en genade voor de

verlorenen, en eeuwige bewaring van de verlorene bij recht en gerechtigheid, opdat hij zich in geen ding verderve door af te wijken naar rechts of naar links. Wij kunnen dit echter noch begrijpen noch vasthouden, dat de Wet uit zodanigen Geest is, Die niet spreekt van zegen en verdoeming, waarbij Hij het dan verder aan de mens zou overlaten, om door nakoming van de letter zich de zegen te verwerven en de verdoeming van zich af te weren, maar Die van zegen en verdoeming spreekt, opdat de mens van zichzelf bekenne, dat hij vlees is, maar God, de Heere, zijnen enige Heiland prijze, en zo aan de hand des Geestes wandele, en gewaarschuwd zij, om het niet bij zichzelf te zoeken. Wat ons aangaat, wij maken ons uit de letter allerlei geboden, die ons leren, hoe wij geestelijk zijn moeten, en wij geloven de zegen, of vrezen de vervloeking, naarmate wij geestelijk gestemd zijn. Intussen voelen wij wel, dat zo'n vertrouwen op onze gemoedsstemming een jammerlijk vertrouwen is, en dat wij ons gedurig bedrogen zien. Immers, wij vinden er geen vrede bij. Daarom dan, dewijl wij het noch verstaan, noch vasthouden kunnen, uit welke Geest de Wet is, en welke Geest zij wil, hebben wij ons vertrouwen alleen op Christus te stellen. Al wat de Wet is, wil en bedoelt, dat is Hij. Als wij met de Wet omgaan, zien wij bloot op de letter en denken aan zonde en verdoeming, maar de Geest der Wet is genade, leven en verlossing. Dat kunnen wij niet begrijpen, daarom zondige wij aanhoudend tegen de Wet. Daar nu een zodanige Geest bij ons niet is, en in ons alleen het gevoel van zonde en verdoeming is, zo hebben wij ons aan Christus, aan de Heere, te houden; dan hebben wij datgene wat de Wet eigenlijk wil en bedoelt, want dat alles is Hij.

III.

Ieder mens heeft, zolang hij leeft, zijn innerlijke en uiterlijke bewegingen. Hij denkt, hij overlegt, hij kiest, hij jaagt zijn doel na, hij gaat in en uit om wat te bekomen, om wat te zijn of te worden; daar zijn al zijn handelingen op uit. Soms beraadslaagt hij lang, voordat hij zich beweegt, voordat hij handelt, opdat zijn beweging niet mislukke, maar hij zijn doel bereike. Zo heeft ook ieder mens zijn bewegingen naar God heen, vooral wanneer zijn geweten ontwaakt is, en hij wel voelt, dat het zo met hem niet kan blijven, dat hij integendeel tot God in een andere verhouding moet komen, als die waarin hij zich totnogtoe bevindt, zal eenmaal het einde vrede zijn. Maar hoe is 't daarbij gewoonlijk in ons hart gesteld? Altijd heerst daarin het "doe dat." Men heeft bestendig in het hart de gedachte: "Ik zal dit, ik zal dat doen, ik moet ook nog dit en dat doen, en dan zal ik bij God toch wel in genade aangenomen worden." Daar grijpt men dan ook allerlei dingen aan, men beweegt zich naar alle zijden; die ons omgeven, moeten met ons medewerken; rusteloos is men een omdat werkzaam, maar ook slechts een wijl; want de inwendige goddeloosheid, de begeerte, de eigenliefde, de hoogmoed en eerzucht, de driften, zijnde lang genoeg verdreven door zulke eigenwillige beweging, verheffen zich met verdubbelde macht en breken in lichtelaaie uit; men heeft rechtvaardig willen zijn, en men voelt zich bestraft, dat men niet rechtvaardig is; daar verstoort men met eigen hand de lange weg der goede werken, die men met zo veel inspanning gelegd heeft, en elke beweging, die men gemaakt heeft, is mislukt. Noch God noch mensen hebben vrucht van de ganse geschiedenis, die men eigenwillig begonnen is; men heeft zichzelf en anderen jammerlijk teleurgesteld.

Waarin ligt de grond van dat bedrog? Daarin, dat wij menen: nadat de mens tot het geloof gekomen is, is het nu verder zaak van de mens, want daartoe heeft hij nu een verlicht verstand en een geheiligde wil, om allerlei voor God te doen, om heilig en zalig te worden, en dat zal en wil hij nu ook doorzetten. Zo begint hij dan ook met bazuin- en trompetgeschal, de ganse wereld moet toestromen, moet het vernemen en meewerken; en het einde van al dergelijke geschiedenissen is de dood. Wij moesten onszelf eens afvragen, niet wat wij *te doen*, maar wat wij *te laten* hebben, om in de hemel te komen; dan zullen wij spoedig allerlei vinden, om te ervaren wat de mens met zijn vermeend geloof, waarin hij zo veel wil doen, naar de Geest der Wet werkelijk tot stand brengt; dan zullen wij ervaren, dat er in generlei opzicht door onze kracht iets gedaan wordt, en dat wij met de heiligste voornemens geen stap verder komen; dan zullen wij ervaren, dat de mens genoeg met zichzelf te doen heeft, opdat het Koninkrijk der hemelen in zijn hart en in zijn huis opgericht zij, en daar zal hij niet eens tot stand kunnen brengen wat hij wel zou wensen, maar zal het uit Zijn hand moeten geven, en zal de Heere om zijn machtige ontferming voor zich en de Zijnen genoeg te

smeken hebben. Is het hart en het huis een tempel, waarin de kandelaar des Geestes en der goede werken brandt, zo zal het licht, dat daarbinnen schijnt, wel daarbuiten gezien worden door de voorbijgangers, zodat zij door zulke gerechtigheid in hun geweten overtuigd en gestraft, of door dezelve vertroost en gesticht worden. Zal dit evenwel het geval zijn, zo dient men zijn vertrouwen geheel alleen op Christus te stellen, anders bereikt men in generlei opzicht iets; want als men zijn vertrouwen niet op "Christus" stelt, en niet geheel en al van het "doe dat" afziet, dan zal iedere beweging een gedwongen beweging zijn.

Er zijn velen onder ons, die dit zeer goed verstaan, en die ook betuigen, dat zij al hun vertrouwen alleen op Christus stellen; maar zij tonen wel, dat dit niet van hart gemeend is, want anders zouden zij het niet bij zichzelf zoeken, zodat zij alleen dan tevreden zijn, wanneer zij iets "geestelijks" en "goddelijks" bij zichzelf ontdekken en najagen kunnen. Vinden zij echter niets bij zichzelf, en wil het werk niet vooruit, dan hebben zij ook niets. Zo maken zij zich druk met het "doe dat" en verlaten zich niet geheel op Christus. Daar is ook alles gedwongen werk. Vrees voor de toorn Gods en voor de verdoeming woont in het hart; daarom doet men zichzelf geweld aan, om binnen de palen te blijven, en men dwingt zichzelf tot elke daad, ten einde daarvan roem en eer te verkrijgen. Zo verbeeldt men zich wat groots, omdat men dit of dat zal beginnen; maar een gedwongen liefde kan het nooit volhouden, want de mens komt uit zichzelf gelopen, is echter niet gedreven door de Heilige Geest; daarom is het ook de mens, die het tot stand moet brengen, waarbij hij zich voorhuichelt het geloof, de hulpe Gods, de kracht des Heiligen Geestes deelachtig te zijn; maar het is van meet af alles reeds verkeerd, want God zegt bij dat alles: "Wie heeft u dat geboden? Of wie heeft zulks van uw hand geëist? God wordt van mensenheden niet gediend."

Daarentegen deelt Christus Zijn Geest mee aan diegenen, die hun vertrouwen op Hem stellen, zodat zij zich vrij bewegen mogen, en niet te schande worden, hoe zij zich ook bewegen. Daarom schrijft de Apostel: "Waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid." Wie onder u zijn vertrouwen op Christus stelt, die bekommere zich om het "doe dat" niet. Wie zijn vertrouwen op Christus stelt, die is rechtvaardig, en mag zich derhalve geen gerechtigheid met het "doe dat" verwerven; want wilde hij dat doen, dan zou hij zich niet op Christus als Zijn gerechtigheid verlaten, maar zijn gerechtigheid ergens elders zoeken. Wie zijn vertrouwen op Christus stelt als op Dengene, Die voor hem volkomen datgene is, en in Wien hij volkomen datgene is, wat aan de Wet naar Geest beantwoordt die kan zich met de Wet niet verder inlaten, dan voor zover hij het met dankzegging erkent en gelooft, dat al datgene, wat de Wet wil en bedoelt, voor hem "de Heere" is. Wie zich echter zo op Christus verlaat, die zal het ook wel voortdurend ondervinden, dat de Heere, Die de Geest is, hem Zijn Geest geeft, om de Wet naar Geest te verstaan, zodat hij, als hij de letter leest, geen verdoeming in zich bevindt, maar enkel vrede. Want hij verstaat de letter niet meer zo, dat hij nog iets zou moeten uitrichten of afwerken, maar hij verstaat de letter zo, dat hij alles heeft, wat de letter wil, omdat hij zijnen Heere heeft. De Heere deelt hem daarom Zijn Geest mede, opdat het bij hem niet meer zij: "Ik heb nog dit of dat te doen, anders is God toornig op mij", maar dat het zo bij hem zij: "Ik heb Mijn Heere, Dengene, in wie God Zijn welbehagen heeft, zo heb ik dan genade, vergeving van zonden, eeuwig leven en zaligheid." Zo drijft hem dan de letter niet van de Heere af, maar tot de Heere heen, en hij ziet in de Geest van Christus van zichzelf af, en alleen op zijn Heere, in Wie hij uit God zowel gerechtigheid, als heiligmaking en volkomen verlossing is.

Wie zijn vertrouwen zo op Christus stelt, die ondervindt het wel, waartoe Christus "de Christus", dat is "de Gezalfde" is, namelijk dat Christus hem, de armen en tot alles onbekwaam mens, daartoe heeft gezalfd, dat hij, schoon hij niets in zich vindt wat aan de letter der Wet beantwoordt, het evenwel steeds bij de hand hebbe, wat naar de wil van God is, opdat de onbekwame tot alles bekwaam zij; gelijk ook de Apostel in dit hoofdstuk schrijft: "Zodanig een vertrouwen hebben wij door Christus bij God: niet dat wij van onszelf bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God." (Vers 4 en 5) Dat is de vrijheid, waarvan de Apostel schrijft, dat zij daar is, waar de Geest des Heeren is, namelijk dat wij door Christus vertrouwen tot God hebben. Daar laat men zich door de letter niet binden met allerlei bedenkingen, als: Zal de Heere dit wel goed vinden of dat wel goed vinden"; daar geeft men geen acht op

vogelgeschrei: "Waarmee zal ik God verzoenen? Of zal Hij mij niet zuur aanzien, als ik dit of dat niet doe?" Maar daar is een vrolijk en blijmoedig vertrouwen tot God, dat men aan Hem door Christus een genadig God en liefhebbend Vader heeft, Die ons rijkelijk zal doen toekomen, wat wij behoeven, en het ons ook door de Geest van Christus zal leren, hoe wij te wandelen, wat wij te doen en wat wij te laten hebben. Zo is er dan een vrije beweging, altoos naar Christus heen, en niet naar het vlees heen, noch naar de wil des vleses. Men krijgt dan het vredig bewustzijn: Mijn uitgang en mijn ingang, mijn zitten, mijn liggen, mijn denken, mijn handelen is de Heere welbehaaglijk. Ik vraag er niet naar, wat ik ben, denk of doe, ik vraag naar Mijn Heere en zoek Zijn Aangezicht, dat zal mij leiden. Ik kan er ook niet naar vragen, of ik het met mijn verstand goed of kwaad noemen zal. Zijn oogmerk met mij is gerechtigheid en zaligheid, de eer Zijns Naams en mijn eeuwig heil. En daar ik Hem heb, wie zal verdoemen?

Mijn Geliefden! Laat ons vertrouwen op God hebben door Christus, dat wil de Geest des Heeren, Die ook de Geest der Wet is. Wie geheel alleen op Christus bouwt, wordt niet te schande, hoe hij zich ook bewege; want daar hij vertrouwen op God heeft, leidt hem de Heere door Zijn Geest, om niet naar het "doe dat" te vragen, maar ten aanzien van alles op de Heere te zien, Die de zonden wegneemt, en Die zijn belofte vervult: "Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn" (Psalm 32:8) En: "*Uw vrucht is uit Mij gevonden.*" (Hoséa 14:9) AMEN

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld op 31 Oktober 1847 des voormiddags.